

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Наукове товариство студентів, аспірантів,
докторантів і молодих вчених СумДУ

ПЕРШИЙ КРОК У НАУКУ

Матеріали
VIII студентської конференції
(Суми, 11 грудня 2016 року)

Суми
Сумський державний університет
2016

ДЕРЖАВА ЯК СУБ'ЄКТ ФІНАНСОВИХ ПРАВОВІДНОСИН

Яковлєва Я.С., студентка; СумДУ, гр. Ю-62

У системі понять та категорій фінансового права немає жодного такого, беззаперечна цінність якого не підлягала б сумніву, а практична значимість не підтверджувалася. Цінність поняття держави як суб'єкта фінансових правовідносин полягає в тому, що користуючись цією категорією, ми в змозі розмежувати сфери діяльності держави як суб'єкта публічної влади, сфери її регулюючого впливу, її представництва у фінансових правовідносинах.

До актуальних і проблемних питань суб'єктів фінансових правовідносин неодноразово зверталися у своїх працях не лише науковці з теорії держави і права, а й галузевих юридичних наук. Однак, незважаючи на це, питання суб'єктного складу фінансових правовідносин, особливостей правового статусу, компетенції, місця в системі суб'єктів правовідносин, особливостей реалізації суб'єктивних прав та обов'язків, потребують як загальнотеоретичних, так і галузевих досліджень. Вказане підсилюється й тим, що суб'єкти правовідносин є основним або первинним елементом правовідносин взагалі.

У фінансово-правовій літературі державу вважають належною до першої групи суб'єктів фінансового права, якими є суспільно-територіальні утворення. Другу групу цих суб'єктів становлять представницькі та виконавчі органи державної влади, які називаються колективними суб'єктами. Така класифікація потребує певних уточнень, зокрема потрібно враховувати те, що держава, будучи суб'єктом фінансового права у фінансових правовідносин виступає в особі органів державної влади, які наділені фінансовою компетенцією.

Після оформлення території в державу, остання набуває можливості створювати та мати відповідні державні органи, бути носієм фінансових прав та обов'язків і, відповідно, набувати статусу суб'єкта фінансового права. Однак, суб'єктом стає не просто географічна територія з її мешканцями, а певним чином організоване суспільно-територіальне утворення, основу якого складає населення. І саме тому, ми розглядаємо державу як поєднання двох явищ: населення і територію. Саме населення, створюючи або точніше –

формуючи, органи влади надає державі як суспільно-територіальному утворенні статус суб'єкта фінансового права. Оформлення держави автоматично породжує її право на публічні фінанси, зокрема право на податки та бюджет.

Право на бюджет та податки є основними суб'єктивними матеріальними податковими та бюджетними правами, які в сукупності з іншими визначають фінансову правосуб'єктність держави. У зв'язку із набуттям цих суб'єктивних прав набувається цілий комплекс так званих похідних прав, зокрема на отримання доходів бюджету, їх подальшому розподілу тощо.

Про формування доходів державного бюджету за рахунок податкових надходжень відбувається ущемлення (обмеження) права власності платника податків (за умови визнання державою такої власності об'єктом оподаткування) та збільшення державної власності на суму таких надходжень. Держава виступає власником бюджету і як власник використовує державний примус для отримання своєї законодавчо визначеної власності та її охорони й захисту.

На нашу думку, держава як суб'єкт фінансовий правовідносин є абстрактним суб'єктом. Будучи суб'єктом фінансового права, держава не може бути конкретним, реальним або безпосереднім учасником цих правовідносин: від її імені або за її дорученням діють органи державної влади, які і є безпосередніми суб'єктами або учасниками цих правовідносин. Держава ж в цих відносинах виступає як опосередкований, але все ж таки основний суб'єкт, волю якого виконують органи державної влади, які наділені фінансовою компетенцією в межах їх предметів відання. Таким чином, формується система спеціально створених державою і наділених фінансовою компетенцією державних органів, які й представляють державу у фінансових правовідносинах. Державний орган наділяється юридично визначеною державно-владною компетенцією для виконання завдань та реалізації функцій держави і, в свою чергу, має власний предмет відання, завдання та функції, які є частиною завдань і функцій держави у відповідній сфері фінансової діяльності.

Керівник: Чернадчук В.Д., *професор, д.ю.н.*